

FIRST LANGUAGE TURKISH

0513/01

Paper 1 Reading

May/June 2018

INSERT

2 hours

READ THESE INSTRUCTIONS FIRST

This Insert contains the reading passages for use with the Question Paper.

You may annotate this Insert and use the blank spaces for planning. This Insert is **not** assessed by the Examiner.

ÖNCE BU YÖNERGEYİ OKUYUNUZ

Bu ek, soru kitapçığı ile birlikte kullanılacak okuma parçalarını içermektedir.

Bu ekin üzerine notlar alabilir, boş kısımlarını taslak yapmak için kullanabilirsiniz. Cevaplarınızı bu eke **yazmayınız**.

This document consists of **5** printed pages and **3** blank pages.

Metin A'yı okuyunuz ve sonra 1. soruyu soru kitapçığında cevaplandırınız.

METİN A

İnsanoğlu, bedenini zor hava koşullarına karşı korumak için giyinmeyi öğrenmiş. Giydikleri zamanla değişse de, genellikle yaşadığı coğrafyanın dayattığı şartları yansıtmış. Doğal olarak sıcak Havai'nin yerlileriyle, Kuzey Kutbu'ndaki Eskimoların ya da Türkiye'nin ılıman Ege kıyılarında yaşayanlarla, Doğu Anadolu'nun yaylalarında yaşayanların aynı şekilde giyinmeleri beklenemez.

5

Günümüzde, özellikle şehir yaşamında, giyinmenin amacı, artık yalnızca korunmak değil. Toplumda iyi bir yer edinmek için ne giydiğin, nasıl giyindiğin de önemli. Bazıları için "iyi giyiniyor", bazıları içinse "dökülüyor" deniyor. Peki, bunun ölçütü nedir? Neye göre insanlar iyi ya da kötü giyiniyor diye nitelendirilir? İşte burada "moda", yani sözlükteki tanımıyla, "**Bir süre etkin olan toplumsal beğeniye uygunluk**" kavramı devreye giriyor. Medya her gün, neyin moda olduğunu, neyin modasının geçtiğini beynimize kazıyor. Sonuçta çoğu insan da, en azından genel hatlarıyla, moda uyuyor. Ancak bunu takıntı haline getirenler de var. Onlara göre dar paça modayken bol paça giyiyorsanız, pastel renkler modayken parlak renkler kullanmışsanız, bu bir facia! Hele bir de aynı kıyafeti üç gündür giydiğiniz görülürse yandınız!

10

Moda sürekli değişiyor ve değişiklik medya aracılığıyla hemen duyuruluyor. Bunun sebebi arkasındaki, çok sıfırlı sayılarla ifade edilen, ekonomi. Modaya konu olan nesnelere, ham maddesinden ürünün son aşamasına kadar çok sayıda insanın ve meslek grubunun katkılarıyla ortaya çıkıyor. Önce ham madde üretiliyor, ipek, pamuk, deri gibi, sonra tasarımcı ürünün şeklini belirliyor ve üretim başlıyor. Bazen üretim bir ülkede başlayıp, bir başka ülkede tamamlanabiliyor. Daha sonra, tamamlanmış ürün, bir ülkede depolanıp, çeşitli ülkelerdeki perakendecilere¹ oradan dağıtılıyor. Yani rençper², işçi, tasarımcı, tır şoförü, reklamcı, moda yazarı, manken, tezgâhtar, milyonlarca insan bu işten ekmek yiyor. Bu kadar insanın karnının sürekli doyabilmesi için modanın da sürekli değişmesi gerek. Giysilerimizi sadece eskidiğinde yenileseydik milyonlarca insan işsiz kalırdı herhalde.

15

Sürekli değişmesine rağmen modanın zaman zaman kendini tekrarladığını da biliyoruz. Bunun bir sebebi büyükannenin, dedenin giydiği giysilerin gençlere değişik gelmesi. Filmler ve TV dizileri de bu duyguyu besliyor. Ve bir bakıyorsunuz, 1980'ler, 90'lar bir kaç ilâve ile geri gelmiş.

25

Moda kavramının nerede ortaya çıktığı net değil. Avrupalıların giysilerindeki değişiklikler, 14. yüzyıldan itibaren resimler, heykeller ve giydirilmiş oyuncak bebeklerle belgelenebiliyor. Bunlara bakarak erkeklerin baldırlara kadar uzanan ceketlerinin bel altına kadar kısalduğunu görüyorsunuz. Kadınlar bir ara, bedenlerini çelik, kamış, ahşap veya köpek balığı kemiğiyle desteklenmiş korselerin içine hapsetmişler. Bir dönem odaya kendilerinden önce çapı 1,5 metreyi bulan etekleri girermiş.

30

"Moda gösterisi", "moda tasarımcısı" gibi kavramlar 19. yy.ın sonlarında Fransa'da "haute couture" atölyelerinin açılmasıyla ortaya çıkmış. Günümüzde bazı başka büyük kentlerde de bulunan bu atölye ya da modaevleri her yıl, gündüz ve gece kıyafetlerinden oluşan, ünlü tasarımcıların hazırladığı en az 25 orijinal tasarımın sunulduğu defileler yapıyor. İşte neyin moda olacağını genellikle bu defileler belirliyor. Harper's Bazaar (1867), Cosmopolitan (1886), Vogue (1892), Marie Claire (1937) gibi moda dergileri ve diğer iletişim araçları bu defilelerde ortaya çıkan yeni modayı dünyaya tanıtıyor. Hazır giyim üreticileri de ürünlerini bu çizgilerde hazırlıyorlar.

35

Öte yandan, bilerek ya da bilmeyerek birçok ünlünün moda akımlarına öncülük yaptığı da bir gerçek. Örneğin Kraliçe Victoria düğününde eşi Albert'e küçük bir çiçek demeti verince Prens Albert bir beyefendi olarak hemen ceketinin yakasında bir delik açıp buketi oraya ilâştirmiş. Daha sonra bütün ceketlerinin yakasına bu deliği koydurmuş ve halk da hemen bu modaya uymuş. Efsanevi aktör James Dean daha yakın zamanlardan bir örnek. 1950'lerde Asi Gençlik filmindeki rolüyle dünya gençlerinin idolü³ olunca, her zaman giydiği ve o güne kadar sadece

45

işçi kıyafeti olarak görülen kot pantolon ve beyaz tişörtü de, tüm dünya gençliğinin benimsediği bir moda olmuş, hem de hiç geçmeyen bir moda!

Modayı yakından takip edenler daha çok kadınlar. 19. yy.ın yarısından itibaren özgürlüklerini kazanmaya başlayınca, daha katılımcı bir yaşam biçimini yansıtan, rahat giysilere yönelmişler. Ama bu özgürleşme, modanın etkisinden kurtuldukları anlamına gelmiyor. 1960'larda Twiggy lâkaplı İngiliz modelin incecik bedenine yakışan giysiler moda olunca, hanımlar bu kez de zayıflamak için bin bir zahmete girmeye başladılar. Zayıf olmasına rağmen kendini şişman görmek, ölümcül diyetlere girmek gibi problemler bu dönemde ortaya çıktı. Ya moda diye yükseklikleri 40 cm'yi bulan "platform" ayakkabıları giyenlere ne demeli! Düşüp sakatlandıkları, araba kullanırken fren yapamadıkları için ölümcül kazalara sebep oldukları biliniyor ama bazı insanlar modaya uymak için her şeyi göze alabiliyor. Neyse ki bir moda herkes tarafından uygulanmaya başlayınca hemen demode⁴ oluyor. Tehlikeli ayakkabılar, aşırı zayıflık gibi zararlı moda akımlarından kurtulmanın çaresi de yine moda, çünkü biliyoruz ki değişecek. Değişmeyecek tek şey modanın kendisi!

Perakende¹ sıfat, ticaret

Malların teker teker veya birkaç parça durumunda azar azar satılmasına dayanan (satış biçimi), toptan karşıtı

Perakendeci isim

Malını perakende olarak satan tüccar

Rençper² isim

Tarla, bağ, bahçe, yapı ve toprak işlerinde ağır işleri gören gündelikçi, ırgat

İdol³ isim

Örnek alınan, en çok hayranlık duyulan kimse

Demode⁴ sıfat

Modası geçmiş olan

Metin B'yi okuyunuz ve sonra 2. soruyu soru kitapçığında cevaplandırınız.

METİN B

Coco Chanel (1883 –1971)

Fransız moda tasarımcısı Coco Chanel, Paris 'haute couture' dünyasında yarım asırdan fazla etkin oldu. Kadın giysilerini korseler, iç etekler gibi rahatsızlık veren unsurlardan kurtardı, etekleri kısalttı, daha önce dış giyimde kullanılmamış hafif kumaşlar kullandı, erkek kıyafetlerinden de esinlenerek rahat fakat şık elbiseler tasarladı. Kısacası kadın giyiminde bir devrim yarattı. 1915'de Harper's Bazaar, gardırobunda en az bir Chanel'i olmayan bir kadının modadan söz edemeyeceğini yazıyordu. Bütün bu başarılar Coco Chanel'in Time dergisinin 20. yy.ın en etkili 100 kişisi listesine girmesini sağladı.

5

Bir Hazır Giyim Üreticisinin Modayla İlgili Görüşleri

Yılın yaz/kış modası, podyumlarda¹ boy gösterir göstermez, bizler bu modayı yansıtan ürünlerimizi tüketicilere çok kısa zamanda ve oldukça ucuza ulaştırmaya çalışırız. Buna Fast Fashion, Hızlı Moda, deniyor. Hatta hangi renklerin, hangi desenlerin, hangi temel çizgilerin, hangi kumaşların moda olacağını, hava tahmin raporu gibi biz hazır giyim üreticilerine önceden sunan kişi ve şirketler var.

10

Moda, artık günümüzün bir gerçeği, hazır giyim sektörünün² rehberidir. Eğer önümüzdeki yıl neyin moda olacağını bilmeseydik ne yapardık bilemiyorum. Bir kere moda, bizim işimizi kolaylaştırıyor. Etekler uzun mu olacak, kısa mı, hangi tür kumaşlara, hangi renklere ağırlık verilecek... Ana hatları belirleyen moda sayesinde üretim zincirinin halkalarında yer alan herkes yol haritasını biliyor. Tüketici de, gelinliğini, mayosunu, sokak ya da gece giysilerini neye göre seçeceğini. Ayrıca Türkiye'de 300.000'nin üstünde insan, tekstil ve giyim sektöründe çalışıyor, dünyada ise bu sayı 60 milyon. Çarklarını modanın döndürdüğü hazır giyim, Türkiye'nin ihracatında en büyük paya sahip olduğu gibi birçok ülkenin ekonomisinde de lokomotif rolü oynuyor. Yani bu sektör en büyük işveren. Çalışanların dörtte üçünün kadın olması da ayrıca önemli.

15

Modanın iletişim araçları da şimdi her zamankinden daha çeşitli. Televizyonda moda ile ilgili programlar, oyuncuların giysilerinin modacılar tarafından tasarlandığı TV dizileri, New York, Londra, Milano ve Paris başta olmak üzere dünyanın birçok büyük kentinde düzenlenen Moda Haftaları, yıllardır defileleri yayınlayan TV kanalları ve dergiler, internet üzerinden insanları neyin moda olduğu ya da nasıl giyinmek gerektiği konusunda bilgilendiren, yönlendiren 'moda uzmanları'... Bunların hepsi de bu lokomotifin duraksamadan çalışmasını sağlıyor.

25

Modayla İlgili Sözler:

30

Her gün bir moda gösterisidir ve dünya da bir podyum. (Coco Chanel)

Sinderella, yeni bir çift pabucun hayatınızı değiştirebileceğinin en güzel kanıtıdır.

Birisinin tasarladığım ayakkabılara bakıp "Ne kadar rahat gözüküyorlar!" demesini hiç istemezdim! (Christian Louboutin-ünlü ayakkabı tasarımcısı)

Pazartesi, çünkü kıyafetin aynısını giysen de kimsenin fark etmeyeceği tek gündür!

35

Alışveriş yapmak psikiyatriste gitmekten daha ucuzdur.

Ünlü Bir Modacıdan Tavsiyeler

Hazır giyim zincir mağazaları hayatımıza girdiğinden beri sokakta yürüyen 10 kişiden dokuzunun kıyafeti günün modasını yansıtıyor ve neredeyse birbirinin aynı. Modaya uymak için çaba göstermek iyi bir şey ama modaya uyarken çok da sıradan veya taklitçi olmamak gerek. Örneğin Prens Diana'nın her giydiği moda olur, hazır giyimcilerin piyasaya sürdüğü bu giysilerin ucuz kopyaları binlerce satar, sokak Prens Diana'ya benzediğini zanneden hanımlarla dolardı; ama kaç kişiye yakıştırdı o ayrı hikâye. O, her zaman giyimine kendinden bir şeyler katmayı bilirdi ki önemli olan da budur. Aynı şekilde, podyumlarda boy gösteren mankenler ince yapılı diye sizin de sonsuz diyetler yapmanız gerekmez. Zayıf, şişman, uzun, kısa, herkese yakışacak bir şeyler vardır. Moda olanların içinden size yakışan renkleri, kesimleri bulup sonra da kendi yaratıcılığınızı devreye sokmalısınız. Sizi, sizin kişiliğinizi yansıtacak bir şeyler bulabileceğinizden eminim.

Şimdi bu senenin modasına bir bakalım. Amazonları anımsatan egzotik desenler, zeytin yeşili, kırmızımsı portakal ve haki renkleri. Kumaşlar jakar, dantel, tüvit ve şifon³. Süslemelerde çiçek işlemeler ve tüyler kullanılmış. Etekler, pantolonlar, bluzlar hepsi bol kesimli, rahat ve kolay hareket edebileceğiniz tasarımlar. Farbalı⁴ asimetrik etekler, dalgalı, midi pantolonlar. Yani yine herkese yakışabilecek bir şeyler var, yeter ki siz kendinize yakışanı bilin.

Bir de arada sırada annenizin, babanızın hatta büyükanne ve büyükbabanızın giysilerine göz atın. Fark yaratmanın çok kolay bir yolu olabilir. Bir moda araştırmacısı ne demiş? "Bugün moda olan bir giysi, 10 yıl sonra itici, 30 yıl sonra ilginç, 50 yıl sonra ise müthiş kabul edilecektir".

Podyum¹ isim

Genellikle atletizm yarışmalarında derece alan atletlerin veya giysileri sergilemek için mankenlerin çıktıkları merdivenli, yüksekçe yer

Sektör² isim

Aynı işi yapan topluluk

Jakar, dantel, tüvit ve şifon³ isim

Kumaş çeşitleri

Farbala⁴ isim

Giysi, perde vb.nin kenarlarına dikilen kırmalı veya büzgülü süs, fırır

BLANK PAGE

Permission to reproduce items where third-party owned material protected by copyright is included has been sought and cleared where possible. Every reasonable effort has been made by the publisher (UCLES) to trace copyright holders, but if any items requiring clearance have unwittingly been included, the publisher will be pleased to make amends at the earliest possible opportunity.

To avoid the issue of disclosure of answer-related information to candidates, all copyright acknowledgements are reproduced online in the Cambridge International Examinations Copyright Acknowledgements Booklet. This is produced for each series of examinations and is freely available to download at www.cie.org.uk after the live examination series.

Cambridge International Examinations is part of the Cambridge Assessment Group. Cambridge Assessment is the brand name of University of Cambridge Local Examinations Syndicate (UCLES), which is itself a department of the University of Cambridge.